

# **NOI AȘEZĂRI DE TIP SÂNTANA DE MUREȘ-ČERNJACHOV PE TERITORIUL REPUBLICII MOLDOVA**

**ION VLASENCO, ALEXANDRU POPA  
(CHIȘINĂU)**

Actualmente, pe teritoriul Republicii Moldova sunt cunoscute cca 1 000 de monumente arheologice aparținând culturii Sântana de Mureș-Černjachov, numărul lor continuând neconținut să crească. În această ordine de idei, un rol hotărâtor îi revine sistematizării și punerii în circuitul științific a tuturor informațiilor referitoare la această categorie de monumente.

În studiul ce urmează propunem celor interesați rezultatele investigațiilor noastre de teren, precum și în Arhiva Institutului de Arheologie din Chișinău, investigații ce au avut ca obiect de studiu urmele habitatului uman din epoca romană târzie de pe teritoriul Republicii Moldova. Rămânem recunoscători colegilor Gh. Postică, V. Haheu, M.B. Șeukin și regretatului V.I. Marchevici pentru informațiile oferite pentru publicare, precum și domnului director V. Dergăcev pentru facilitarea investigațiilor în arhiva Institutului de Arheologie din Chișinău.

Din informațiile sistematizate de noi, le prezentăm pe următoarele:

## **Raionul Fălești**

### **1. Hiliuți I**

Așezarea este situată la 2-2,5 km spre nord-est de satul Hiliuți, raion Fălești, și la 700-900 m spre nord-est de ferma de vite pe promontoriul orientat spre est. De la suprafața așezării au fost adunate lipituri de lut și ceramică cenușie lucrată la roată, aparținând culturii Sântana de Mureș-Černjachov. Resturile așezării sunt dispuse actualmente în livadă, din care cauză suprafața ei nu a fost determinată.

Cercetare: Vlasenko I.G.

### **2. Hiliuți II**

Așezarea se află la 2,5-3 km spre nord-est de sat și la 1-1,5 km spre nord-est de ferma de vite, la cca 200-300 m spre sud de linia căii ferate. Pe malul stâng al iazului (mai ales în zona digului) au fost adunate fragmente de vase cenușii lucrate la roată, aparținând culturii Sântana de Mureș-Černjachov.

Cercetare: Vlasenko I.G.

### **3. Hrubna Nouă III**

Așezarea este situată la 2 km spre nord marginea satului Hrubna Nouă, raion Fălești, lângă digul celui de-al treilea (numărând de la sat) iaz. De pe o suprafață de 200x70 m au fost adunate bucăți de zgură de fier, lipituri de lut și fragmente de vase cenușii lucrate la roată din pastă fină, aparținând culturii Sântana de Mureș-Černjachov.

Cercetare: Vlasenko I.G.

## **Raionul Florești**

### **4. Cernița II**

Așezarea a fost descoperită de V.I. Markevici în 1971 [Markevič 1973, 111]. Ea este situată la 1,5 km spre nord-vest de satul Cernița, raion Florești, fiind intersectată pe direcția nord-vest spre sud-est de râul Ciorna. Așezarea ocupa o suprafață de 500x500 m (pl.1.I). Pe parcursul cercetărilor arheologice s-au descoperit resturi ale unor nivele cronologice aparținând epocii eneoliticului, primelor secole ale erei creștine (așa numitul aspect Etulia) și culturii Sântana de Mureș-Černjachov. Resturile perioadei corespunzătoare culturii Sântana de Mureș-Černjachov constau din 108 fragmente de vase de lut lucrate la roată din pastă fină sau zgrunțuroasă (pl. 9. 3, 10; pl. 10. 13) și fragmentele unei amfore cu pereții subțiri, gâtul în formă de pâlnie, culoarea portocalie și diametrul la buză 9 cm (pl. 9.1).

Săpături: Todorova T.D.

### **5. Coșernița I**

Așezarea este situată la 2-2,5 km spre sud-est de s. Coșernița, raion Florești, la 600-700 m spre sud de ferma de ovine. Ea este întinsă la cca 500-600 m de-a lungul malului stâng al văii. De la suprafață a fost adunată ceramică cenușie lucrată la roată din pastă fină și zgrunțuroasă, specifică culturii Sântana de Mureș-Černjachov.

Cercetare: Vlasenko I.G.

### **6. Coșernița II**

La 1,5-2 km spre sud-est de satul Coșernița, raion Florești și la 200-300 m spre sud de ferma de ovine, au fost adunate fragmente ceramice de factură specifică culturii Sântana de Mureș-Černjachov.

Cercetare: Vlasenko I.G.

### **7. Coșernița V**

Așezarea este situată pe partea stângă a văii dintre șoseaua spre stația căii ferate Unchitești și pârau. Pe o suprafață de 500x300 m au fost adunate fragmente de vase lucrate la roată din pastă fină și zgrunțuroasă (pl. 3. II). Suprafața așezării este supusă anual lucrărilor agricole. Cercetare: Markevici V.I.

### **8. Hârtop III**

Așezarea a fost identificată pe partea dreaptă a văii, pe malul drept al iazului, 1,2 km spre nord-est de marginea de nord-vest a satului Hârtop, raion Florești (pl. 4. II. III

Pe suprafața așezării, supusă lucrărilor agricole, au fost adunate fragmente ceramice din pastă fină și zgrunțuroasă, fragmente de chiupuri, precum și de amfore romane.

Cercetare: Markevici V.I.

#### **9. Hârtop IV**

Așezarea este situată la 1 km spre nord-est de satul Hârtop, raion Florești. Pe suprafața ei au fost adunate fragmente ceramice specifice culturii Sântana de Mureș-Černjahov (pl. 4. II. IV).

Cercetare: Markevici V.I.

#### **10. Nicolaevca I**

Așezarea Nicolaevca I a fost identificată la 1 km spre sud-est de satul Nicolaevca, raion Florești, pe partea stângă a văii. S-au descoperit fragmente de ceramică lucrată la roată din pastă fină și fragmente de chiupuri din pastă cu suprafața zgrunțuroasă.

Cercetare: Markevici V.I.

#### **11. Prăjila VIII**

Așezarea din perioada romană târzie este dispusă la 2,2 km spre sud-vest de satul Prăjila, raion Florești, pe malul primei terase ale unei văi. Așezarea, întretăiată de o fâșie forestieră ce pornește de pe malul râului Răut, ocupa suprafața de 400x300 m, fiind marcată la suprafață de fragmente ceramice lucrate la roată din pastă fină și zgrunțuroasă aparținând culturii Sântana de Mureș-Černjahov, pietre și oase de animale (pl. 4. I).

Cercetare: Markevici V.I.

#### **12. Putinești VIII**

Așezarea Putinești VIII, raion Florești, este situată pe malul drept al râului Cubolta, la 1,3 km spre sud - sud-est de podul "Podul Dobrii" de pe șoseaua Florești-Bălți. Ea este întretăiată de conducta de gaz. De pe suprafața de 400x250 m au fost adunate fragmente ceramice de factură specifică culturii Sântana de Mureș-Černjahov (pl. 3. I).

Cercetare: Markevici V.I.

#### **13. Putinești IX**

Așezarea Putinești IX se află în preajma satului Putinești, raion Florești, pe malul stâng al râului Cubolta, mai sus de podul peste râu. De pe o suprafață de 200x120 m a fost adunată ceramică lucrată la roată din pastă fină și zgrunțuroasă, aparținând culturii Sântana de Mureș-Černjahov (pl. 3. I).

Cercetare: Markevici V.I.

### **Raionul Hâncești**

#### **14. Hansca-Limbari-Căprăria**

În anul 1991 în cadrul cunoscutei așezări Hansca-Limbari-Căprăria, satul Hansca din raionul Hâncești [Postică 1994, și bibliografia], au fost descoperite printre altele 4 gropi gospodărești atribuite populației culturii Sântana de Mureș-Černjahov. În groapa nr. 245 s-a descoperit doar un fragment de vas din pastă cenușie lustruită. În groapa nr. 248 s-

a descoperit un cuțit (pl. 10. 8) de fier; pe lângă ceramica de tip Sântana de Mureș-Černjachov aici s-au mai găsit 2 fragmente de perete de vas de culoare roșie acoperite cu firnis roșu. În groapa nr. 251 s-au descoperit 2 cuie de fier (pl. 10. 5, 9), 1 cataramă patrulateră (pl. 10. 3), 1 cataramă ovală (pl. 10. 2), 1 placă trapezoidală de bronz cu grosimea de 0,1 cm, lungimea max. de 6,1 cm și lățimea de 4 cm (pl. 10. 7); o lopățică de bronz cu mânerul patrulater și unul din capete turtit. Lungimea acestei piese atinge de 4 cm, grosimea 0,2 cm, lățimea capătului turtit 0,3 cm; obiectul a fost apreciat ca fiind o ustensilă medicală sau eventual cosmetică. Groapa nr. 252 conținea alături de 30 fragmente de ceramică următoarele obiecte: tub de aramă (pl. 10. 11) confecționat dintr-o foaie de aramă; lungimea 8,8 cm, diametrul 0,9 cm, grosimea foi 0,1 cm; piatră de râșniță; ac de bronz (pl. 10. 1) - lungimea 3 cm, grosimea 0,1 cm; ustensilă de bronz - lopățică de bronz cu un capăt lățit și mânerul alungit. În secțiune mânerul este patrulateral - lungimea 5,3 cm, grosimea mânerului 0,1-0,3 cm, lățimea lopăței 0,5 cm; ac de bronz cu lungimea de 3,4 cm, grosimea 0,1 cm de la o fibulă; placă de bronz (pl. 10. 10) 2,1x0,7x0,1 cm; placă de bronz (pl. 10. 6) 3,3x2,7x0,1 cm; urechiușă de fier lungimea 5,5 cm, lățimea 2,2 cm, grosimea 0,7 cm și diametrul urechiușei de 1 cm; vârful unei "spade" de fier (pl. 10. 4) lungimea 6,1, lățimea max. 2,7 cm, grosimea 0,3 cm.

Săpături: Postică G.I.

### Raionul Nisporeni

#### **15. Iurcenii I**

Așezarea este situată la 600-900 m spre sud de limita sudică a satului Iurcenii, raion Nisporeni, pe două promontorii de deal de pe malul drept al râului Lăpușna. Au fost adunate fragmente de vase cenușii lucrate la roată din pastă fină și zgrunțuroasă, aparținând culturii Sântana de Mureș-Černjachov, precum și fragmente de amfore romane.

Cercetare: Vlasenko I.G.

### Raionul Ocnița

#### **16. Mereșovca**

Fortificație de pământ, descoperită de T.S. Passek în 1949. Materialele din stratul perioadei romane târzii din cetate este oglindit în lucrările lui G.B. Fedorov și E.A. Rikman [Fedorov 1960, 272; Rikman 1975 63]. Cetatea se află la 0,6-0,8 km spre est de satul Mereșovca, raion Ocnița, în locul numit de localnici "Cetățuie", pe malul drept al Nistrului. Cetatea era fortificată cu val și șanț (pl. 5. I). Săpăturile anului 1980 au permis identificarea printre altele și a unui nivel cronologic corespunzător culturii Sântana de Mureș-Černjachov. Deși în săpătură nu a fost descoperită nici o construcție ce ar putea fi cronologic legată de această epocă, cercetările arheologice au dus la identificarea câtorva obiecte de inventar aparținând perioadei romane târzii: 2 fusaiole tronconice de tip "sarmatic" (I - fragment de culoare cenușie descoperit la adâncimea 65 cm; a II-a - cu

înălțimea de 2,1 cm, diametrul bazei de 1,5 cm, diametrul maxim 3 cm, diametrul orificiului 0,5 cm). În total din săpătură au mai fost extrase 48 fragmente de vase de lut lucrate la roată aparținând culturii Sântana de Mureș-Černjahov: cenușie fină și zgrunțuroasă (1 fragment de buză, 25 fragmente de pereți, 2 fragmente de fund, 1 fragment de mâner); cărămizie (4 fr. de perete); amfore cărămizii (4 fragmente de pereți, 2 fragmente de picior, 6 fragmente de mâner; amfore gălbui (3 fragmente de pereți). S-a presupus că secțiunea anului 1980 a atins doar periferia habitatului uman din perioada romană târzie.

Săpături: Vlasenko I.G., Sorokin V.I.

### Raionul Orhei

#### **17. Cișmea I**

La vărsarea în Răut, râul Cogâlnic formează o vale de până la 600 m lățime. Pe partea stângă a acesteia, la 400 m spre nord de marginea de nord-vest a satului Cișmea, raion Orhei, s-au descoperit fragmente ceramice, printre care și de tip Sântana de Mureș-Černjahov lucrate la roată. Fragmentele ceramice se răspândeau pe o suprafață de 100x20 m (pl. 1. II).

Cercetare: Vysockij A.L

#### **18. Ivancea II**

Așezarea a fost descoperită de P.P. Bârnea și G.F. Cebotarenco în 1959. Ea este situată la 500-800 m spre sud-est de marginea de est a satul Ivancea, raion Orhei, pe malul iazului și pârâului Ivancea (pl. 5. II). Săpăturile în două secțiuni din anul 1981 au însumat o suprafață de 217 m<sup>2</sup>. În prima secțiune la adâncimea de 20-25 cm au fost descoperite și fragmente de vase de lut din perioada romană târzie. În secțiunea II s-au găsit 7 fragmente de ceramică lucrată la roată din aceiași epocă: 3 fragmente de pereți din pastă cărămizie, 2 fragmente de perete din pastă cenușie zgrunțuroasă, 1 fragment de perete din pastă fină de culoare cenușie, specifice culturii Sântana de Mureș-Černjahov și 1 fragment de perete de amforă romană de culoare galbuie. Alte vestigii din perioada romană târzie în această așezare nu sunt cunoscute.

Cercetare: Vlasenko I.G.

#### **19. Pohorniceni -Petruha**

Așezarea Pohorniceni-Petruha a fost descoperită în 1958 de L.L. Polevoj și cercetată în același an de P.P. Bârnea, iar în 1961-1963 prin intermediul unor săpături sistematice de I.G. Hîncu. În anul 1988 săpături arheologice au fost efectuate de G.I. Postică și V.I. Cavruc. Obiectivul se află în raionul Orhei, la 4 km spre est de satul Slobozia, la 5 km spre sud de satul Pohorniceni și la 5 km spre nord de satul Ivancea, la marginea codrilor, în punctul denumit de localnici Petruha (pl. 6). La 0,7 km spre vest de așezare se găsește ocolul silvic, la 1 km spre vest - complexul pentru creșterea animalelor "Progress" și șoseaua Orhei-Păhărnicieni. La 0,5 km spre nord de așezare trece drumul Orhei-Brănești. Suprafața așezării atinge 800x500 m.

Așezarea are mai multe nivele cronologice, printre care și unul aparținând culturii Sântana de Mureș-Černjachov. Acest nivel a fost documentat prin 30 de fragmente de ceramică fină, confecționată la roată din pastă de lut cu nisip fin de culoare cenușie. Asemenea ceramică a fost descoperită doar într-o singură secțiune din săpătură.

Cercetare: Postică Gh., Cavruc V.

### **20. Progress III**

Așezarea a fost descoperită la cca 7 km sud-vest de localitatea "Progres" raion Orhei, pe partea dreaptă a drumului Progres-Furceni. În partea de nord-vest a așezării se află o fântână. Pe o suprafață de cca 150x70 m au fost adunate fragmente ceramice de factură Sântana de Mureș-Černjachov.

Cercetare: Haheu V.

### **21. Progress VI**

Așezarea a fost identificată la 2 km de combinatul de creștere a porcinelor "Progress", pe partea dreaptă a drumului ce duce spre satul Furceni, raion Orhei. Pe o suprafață de 200x80 m au fost adunate fragmente ceramice specifice culturii Sântana de Mureș-Černjachov.

Cercetare: Haheu V.

### **22. Sirota II**

Pe promontoriul dinspre est de iazul satului Sirota, raion Orhei, au fost descoperite fragmente ceramice, printre care și de factură Sântana de Mureș-Černjachov și o toartă de amforă romană. Așezarea ocupă o suprafață de cca 65 000 m<sup>2</sup> (pl. 7. II).

Cercetare: Vysockij A.L.

### **23. Sirota III**

La 300 m spre sud de așezarea Sirota II, pe malul stâng al unui pârau, ce se varsă în iazul de sud-vest al satului Sirota, pe un promontoriu aplatizat (pl. 7. III) s-au descoperit fragmente ceramice, printre care și de factură specifică culturii Sântana de Mureș-Černjachov lucrate la roată. Descoperirile ceramice marcau o suprafață de cca 60x20 m.

Cercetare: Vysockij A.L.

### **24. Sirota IV**

La 1600 m spre sud-est de digul iazului de sud-vest al satului Sirota, pe un promontoriu în formă de potcoavă, au fost descoperite fragmente ceramice printre care și de factură Sântana de Mureș-Černjachov. Suprafața așezării este 200x50 m.

Cercetare: Vysockij A.L.

### **25. Zăgoreni I**

La 450 m de la marginea de nord-vest a satului Zagoreni, raion Orhei, pe o suprafață de 120x100 m (pl. 8. I) au fost adunate fragmente ceramice printre care de factură Sântana de Mureș-Černjachov și un fragment de mâner de amforă romană din pastă gălbuie-deschisă.

Cercetare: Vysockij A.L.

## **26. Zăgoreni III**

În zona podului peste râul Cogâlnic, pe o suprafață de 200x40 m au fost adunate fragmente ceramice de factură Sântana de Mureș-Černjahov (pl. 8. III). Fragmentele au fost lucrate la roată din pastă cenușie în amestec cu mult nisip mășcat.

Cercetare: Vysockij A.L.

## **27. Zorile II**

Fragmente de ceramică aparținând culturii Sântana de Mureș-Černjahov din pastă de lut cărămizie și cenușie au fost descoperite pe o suprafață de 30x20 m, pe malul drept al pârâului ce se varsă în lacul artificial al localității Zorile, raion Orhei.

Cercetare: Vysockij A.L.

## **Raionul Rezina**

## **28. Bușăuca I**

Așezarea pluristratigrafică a fost identificată pe malul drept al pârâului ce se varsă în râul Cogâlnic, spre nord de satul Bușăuca, raion Rezina. În cadrul periegezelor au fost adunate fragmente ceramice, printre care de factură specifică culturii Sântana de Mureș-Černjahov, de amfore, precum și lipituri arse de lut. Suprafața așezării a fost estimată la 20 000 m<sup>2</sup>.

Cercetare: Vysockij A.L.

## **29. Cogâlniceni I**

Pârâul ce curge din satul Cogâlniceni, raion Orhei, afluent al Cogâlnicului, se varsă în iaz spre vest de satul Cogâlniceni, raion Rezina. La gurile lui și pe malul drept, la 100 m în amonte au fost adunate fragmente ceramice, printre care de factură Sântana de Mureș-Černjahov și lipituri arse de lut. Suprafața așezării atinge 1500 m (pl. 2. I).

Cercetare: Vysockij A.L.

## **30. Cogâlniceni II**

La 50 m spre est de așezarea Cogâlniceni I, tot pe malul drept al pârâului amintit, începe o așezare pluristratigrafică, care ocupa o suprafață totală de 600x50 m (pl. 2. II). Pe suprafața ei au fost adunate și fragmente ceramice de factură Sântana de Mureș-Černjahov lucrate cu mâna sau la roată.

Cercetare: Vysockij A.L.

## **31. Cogâlniceni III**

Așezarea de dimensiuni mari a fost identificată la limita de nord-vest a complexului de creștere a animalelor, pe malul drept al pârâului ce curge din sat (pl. 2. III). Pe o suprafață de 350x200 m au fost identificate fragmente ceramice printre care și o cantitate mică aparținând culturii Sântana de Mureș-Černjahov.

Cercetare: Vysockij A.L.

### **32. Cogâlniceni IV**

La 500 m spre nord de satul Cogâlniceni a fost identificată o așezare cu mai multe nivele culturale. Dinspre est aceasta este limitată de drumul ce duce din sat spre râul Cogâlnic. Fragmentele ceramice de tip Sântana de Mureș-Černjachov se răspândeau pe o suprafață de cca 8 000 m<sup>2</sup>.

Cercetare: Vysockij A.L.

### **33. Cogâlniceni VI**

La nord de sat, în preajma drumului Cogâlniceni-Rezina pe o suprafață de 30 000 m<sup>2</sup> a fost identificată o așezare cu mai multe nivele culturale (pl. 2. VI). Nivelul corespunzător culturii Sântana de Mureș-Černjachov este reprezentat de un număr comparativ redus de fragmente ceramice.

Cercetare: Vysockij A.L.

### **34. Cogâlniceni X**

Așezarea cu mai multe nivele culturale a fost descoperită între satul Cogâlniceni și cariera de extragere a pietrei Trifești (pl. 2. X). Obiectivul ocupă cca 13 000 m<sup>2</sup>. La suprafață au fost adunate și fragmente ceramice de tip Sântana de Mureș-Černjachov, precum și trei fragmente de mâner de amfore și lipituri arse de lut.

Cercetare: Vysockij A.L.

## **Raionul Sângerei**

### **35. Valea Norocului II**

Așezarea este situată la cca 1,5 km spre est de satul Valea Norocului, raion Sângerei, pe un promontoriu lângă digul ceramică specifică culturii Sântana de Mureș-Černjachov.

Cercetare: Vlasenko I.G.

## **Raionul Șoldănești**

### **36. Odaia**

Așezarea Odaia, raion Șoldănești, se află la 1,5 km de la marginea de est a cătunului Odaia și la 100 m spre sud de șoseaua Șoldănești-Poiana, vis-a-vis de marginea de vest a satului Alcedar. Obiectivul este situat pe partea de nord a unei văgăune nu prea adânci și are dimensiunile de 200x80-100 m, fiind dispusă cu laturile lungi pe direcția vest-est. Stratul cultural a fost puternic afectat de lucrările agricole. În urma săpăturilor din anii 1988-1989 s-a stabilit că așezarea a avut probabil două etape de existență. Primei etape i-a fost atribuită o construcție de suprafață de dimensiuni mari. Celei de-a doua etape ar corespunde două locuințe semiadâncite în sol și două construcții de suprafață de dimensiuni mai mici.

Săpături: Șčukin M.B.



Raionul Soroca

**37. Pârlița I**

Așezarea este situată la 200-300 m spre est de satul Pârlița, raion Soroca, pe malul drept al unei văi fără nume, lângă coada iazului. Suprafața așezării nu a putut fi apreciată. De la suprafață au fost adunate fragmente de vase cenușii lucrate la roată din pastă fină și zgrunțuroasă, aparținând culturii Sântana de Mureș-Černjahov, precum și fragmente de amfore romane.

Cercetare: Vlasenko I.G.

**38. Pârlița III**

Așezarea este situată la 500-700 m spre sud-est de satul Pârlița, raion Soroca, la 200-300 m de coada iazului. Ea se întinde de-a lungul văii pe o lungime de 400 m. De la suprafață au fost adunate fragmente de vase cenușii și cărămizii lucrate la roată, aparținând culturii Sântana de Mureș-Černjahov, precum și fragmente de lipituri arse de lut.

Cercetare: Vlasenko I.G.

Raionul Strășeni

**39. Ghelauza II**

Așezarea este situată la 1 km spre sud de satul Ghelauza, raion Strășeni, și este întinsă pe o lungime de cca 1 km de-a lungul văii. Materialul de suprafață se constituia din fragmente de vase cenușii și cărămizii lucrate la roată, aparținând culturii Sântana de Mureș-Černjahov și fragmente de amfore.

Cercetare: Vlasenko I.G.

**40. Negrești I**

Așezarea este situată în partea de sud a satului Negrești, raion Strășeni, pe malul stâng al unui pârau fără nume. La suprafață au fost adunate fragmente de ceramică, aparținând culturii Sântana de Mureș-Černjahov. Din cauza suprapunerii resturilor așezării de satul actual, dimensiunile nu au putut fi estimate.

Cercetare: Vlasenko I.G.

**41. Negrești II**

Așezarea se află la cca 1,5-2 km spre sud-est de satul Negrești, raion Strășeni, pe ambele maluri ale văii ce se continuă până la râul Bîc, între două iazuri. De pe o suprafață de cca 250x100 m au fost adunate fragmente de ceramică cenușie lucrată la roată, aparținând culturii Sântana de Mureș-Černjahov și fragmente de amfore romane.

Cercetare: Vlasenko I.G.

**42. Pănășești III**

Așezarea este situată la marginea de nord-est a satului Pănășești, raion Strășeni, pe malul stâng al văii, spre dreapta drumului ce unește satul cu șoseaua Chișinău-Ungheni. Așezarea are lungimea de cca 1 km, iar de la suprafața ei au fost culese fragmente de vase

cenușii lucrate din pastă fină și zgrunțuroasă, aparținând culturii Sântana de Mureș-Černjachov, precum și fragmente de amfore romane.

Cercetare: Vlasenko I.G.

#### **43. Pănășești IV**

Așezarea este situată la 1,5-2 km spre nord-est de s. Pănășești, raion Strășeni, la cca 700-800 m spre est de drumul ce unește satul cu șoseaua Chișinău-Ungheni. Pe marginea unui promontoriu orientat cu botul spre vest, de pe o suprafață de 200x70 m a fost adunată ceramică cenușie lucrată la roată, aparținând culturii Sântana de Mureș-Černjachov și ceramică gălbuie lucrată cu mâna.

Cercetare: Vlasenko I.G.

#### **44. Strășeni III**

Așezarea este situată la 2-2,5 km spre nord-vest de centrul raional Strășeni, pe malul stâng al râului Bîc, în zona unde linia de tensiune înaltă descrie o curbă. De pe o suprafață de 500x100 m au fost adunată ceramică, aparținând culturii Sântana de Mureș-Černjachov.

Cercetare: Vlasenko I.G.

#### **45. Tătărăști I**

Așezarea este situată la circa 2-2,5 km spre sud-est de s. Tătărăști, raion Strășeni, pe a doua vale dinspre sat. Valea era orientată pe direcția nord-sud și se unește la rândul său cu valea râului Bîc. De pe o suprafață de cca 1000x150 m a fost adunată ceramică cenușie lucrată la roată din pastă fină și zgrunțuroasă, aparținând culturii Sântana de Mureș-Černjachov, precum și fragmente de amfore romane.

Cercetare: Vlasenko I.G.

#### **46. Vorniceni V**

Pe suprafața așezării din perioada hallstatului tracic canelat au fost descoperite câteva fragmente de vase lucrate la roată, aparținând culturii Sântana de Mureș - Černjachov. Așezarea este situată pe un promontoriu la 2 km spre est de satul Vorniceni, raion Strășeni, iar suprafața ei atinge 600x150 m. Cercetare: Vlasenko I.G.

#### **47. Vorniceni VI**

Așezarea este situată la 1,5 km spre nord-vest de satul Vorniceni, raion Strășeni, pe un promontoriu de pe malul drept al râului Bîcovăț. În livadă a fost adunată ceramică din diferite epoci, printre care și fragmente de vase cenușii lucrate la roată de tip Sântana de Mureș-Černjachov.

Cercetare: Vlasenko I.G.

### **Raionul Vulcănești**

#### **48. Colibaș**

După literatură în zona satului Colibaș, raionul Vulcănești a fost descoperită o monedă de la Iustinian [Stoljarik 1987, 3]. Prin periegheze a fost descoperite resturile

unei așezări ale culturii Sântana de Mureș-Černjachov. Obiectivul este situat la marginea de sud a satului, pe partea stângă a drumului ce merge paralel cu valea râului Prut. Așezarea ocupă o suprafață de 200x150 m, de pe care au fost adunate 67 de fragmente de ceramică, aparținând culturii Sântana de Mureș-Černjachov: 17 fragmente lucrate cu mâna; 20 fragmente lucrate la roată din pastă zgrunțuroasă; 20 fragmente lucrate din pastă fină și 10 fragmente de amfore romane.

Ceramica lucrată cu mâna conține ingrediente de șamotă, are suprafață zgrunțuroasă și culoare cenușie. Au fost semnalate 2 fragmente masive de fund plat de vas, 1 fragment de buză evazată cu pereții subțiri, 1 buză evazată și rotunjită, 1 buză orizontală, cu lățimea de 1.5 cm, ornamentată cu creștături pe margine.

Ceramica lucrată la roată din pastă zgrunțuroasă provine de la oale și vase cerealiere (chiupuri). Pasta lor conținea nisip, șamotă, resturi lemnoase; suprafața este zgrunțuroasă, iar culoarea cenușie. Se mai semnalează descoperirea: 1 fragment de fund plat; 3 fragmente de fund profilat; 1 fragment de buză evazată îngroșată; 1 fragment de buză evazată cu marginea oblică; 3 fragmente de buză orizontală de chiup cu lățimea respectiv de 3, 4,5 și 6 cm, pe marginile interioare și exterioare aceste buze erau decorate cu brâuuri îngroșate, diametrul vaselor era de cca 30 cm; 1 fragment de strachină cu buza evazată și îngroșată cu diametrul de 16 cm (pl. 9. 11).

Ceramica fină era confecționată din pastă bine prelucrată de lut cu suprafața lustruită. S-au găsit 3 fragmente de fund inelar; 1 fragment de fund plat; 2 fragmente de buză verticală evazată. Se mai remarcă un fragment de la un talger masiv de culoare roșie, cu marginea evazată, buza lată orizontală puțin rotunjită, cu diametrul de cca 30 cm și lățimea de 2,3 cm (pl. 9. 9) Fragmentele de amfore au aparținut unor vase de culoare roșietică-cărămizie cu suprafața netedă. 2 fragmente purtau urme de inscripții cu vopsea; 1 fragment avea scrieri înguste; 1 fragment avea striuri late. Se evidențiază un picior de amforă de formă rotunjită cu o proeminență specifică la capăt (diametrul 1,5-2,4 cm) (pl. 9. 2), tipică pentru amforele romane târzii. S-a mai descoperit o lipitură de lut cu amprente de nuiete de la o construcție din carcasă de lemn lipită cu lut.

Cercetare: Smilenko A.T.

#### **Lista alfabetică a localităților amintite:**

<i><b>Numele localității:</b></i>	<i><b>Raionul:</b></i>	<i><b>Nr. în catalog:</b></i>
Bușăuca	Rezina	28
Cernița	Florești	4
Cișmea	Orhei	17
Cogălniceni	Rezina	29-34
Colibaș	Vulcănești	48
Coșernița	Florești	5-7
Ghelauza	Strășeni	39

Hansca	Hâncești	14
Hârtop	Florești	8-9
Hiliuți	Fălești	1, 2
Hrubna Nouă	Fălești	3
Iurcenii	Nisporeni	15
Ivancea	Orhei	18
Mereșovca	Ocnita	16
Negrești	Strășeni	40-41
Nicolaevca	Florești	10
Odaia	Șoldănești	36
Pănășești	Strășeni	42-43
Pârlița	Soroca	37-38
Pohorniceni	Orhei	19
Prăjila	Florești	11
Progres	Orhei	20-21
Putinești	Florești	12-13
Sirota	Orhei	22-24
Strășeni	Strășeni	44
Tătăraști	Strășeni	45
Valea Norocului	Sângerei	35
Vorniceni	Strășeni	46-47
Zagoreni	Orhei	25-26
Zorile	Orhei	27

## BIBLIOGRAFIE

- Fedorov 1960** - G.B. Fedorov, *Naselenie Pruto-Dnestrovskogo mezhdureč'ja v I tysjačeletii n. e.* în *Mat. i Issl. Arh. SSSR*, 89, Moskva 1960.
- Markevič 1973** - V.I. Markevič, *Pamjatniki epoch neolita i éneolita*, în *Arheologičeskaja Karta Moldavskoj SSR*, vyp. 2, Kișinev 1973.
- Postică 1994** - Gh. Postică, *Românii din codrii Moldovei în evul mediu timpuriu (Studiu arheologic pe baza ceramicii din așezarea Hansca)*, Chișinău 1994.
- Rikman 1975** - E .A. Rikman, *Sarmaty i plemena Černjachovskoj kul'tury*, Kișinev 1975.

**Stoljarik 1987**

- E.S. Stoljarik, *Novye nahodki pozdnerimskih i vizantijskih monet v Pruto-Dunajskom meždureč'e*, în: *Dnestro-Dunajskoe meždureč'e v I - načale II tys. n. é.*, Kiev 1987.

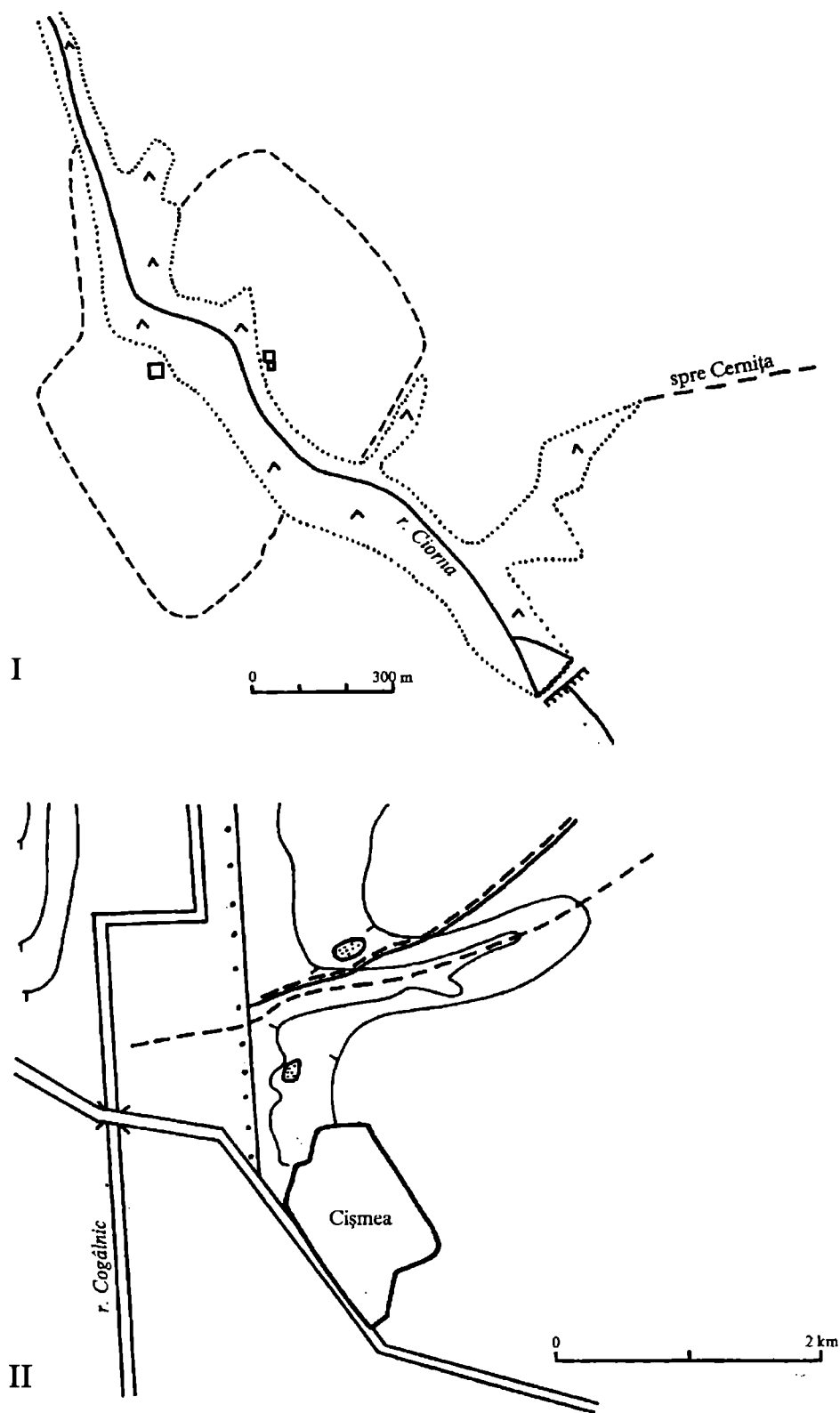
## **NOUVEAUX ÉTABLISSEMENTS DE TYPE SÂNTANA DE MUREȘ ČERNJACHOV SUR LE TERRITOIRE DE REPUBLICA MOLDOVA**

### ***Résumé***

A présent sur le territoire de la République Moldova on connaît environ 1000 objectifs archéologiques, attribuables à la culture de Sântana de Mureș-Černjakov. Leur nombre continue de croître. La systématisation et la mise en circuit scientifique de la totalité des informations, comprenant cette catégorie de monuments, obtiennent un statut de priorité.

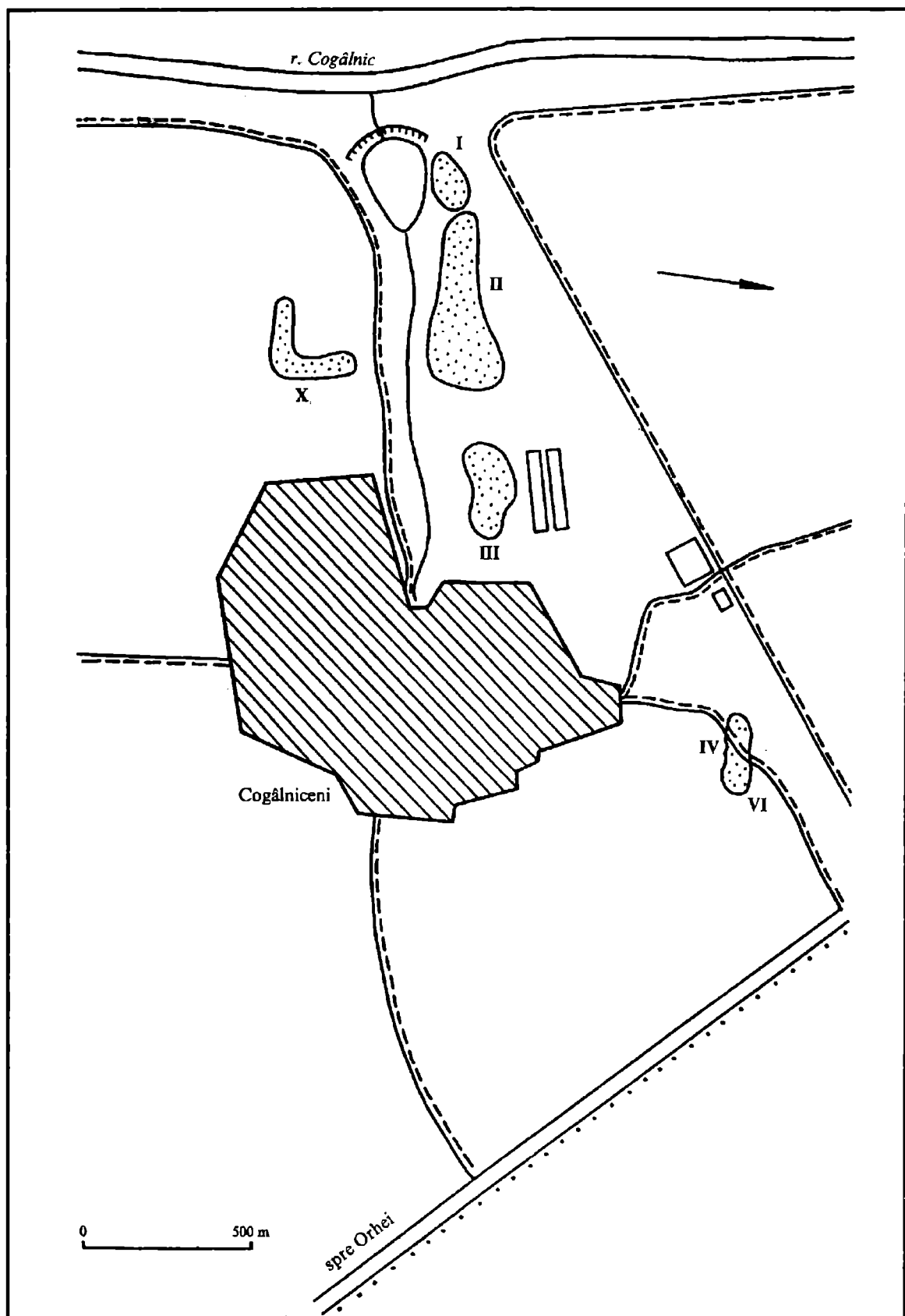
L'étude proposée synthétise les résultats de nos investigations de terrain ou dans les Archives de l'Institut d'Archéologie de Chișinău dans le dessein de l'examination des traces de l'habitat humain de l'époque romaine tardive sur l'étendue de la République Moldova.





### PLANȘA 1

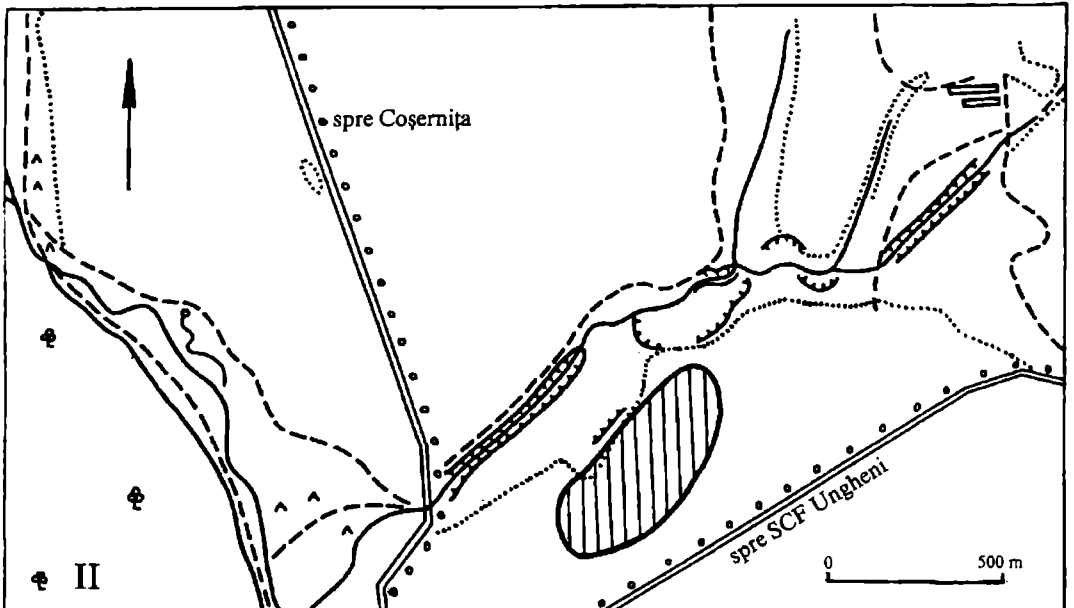
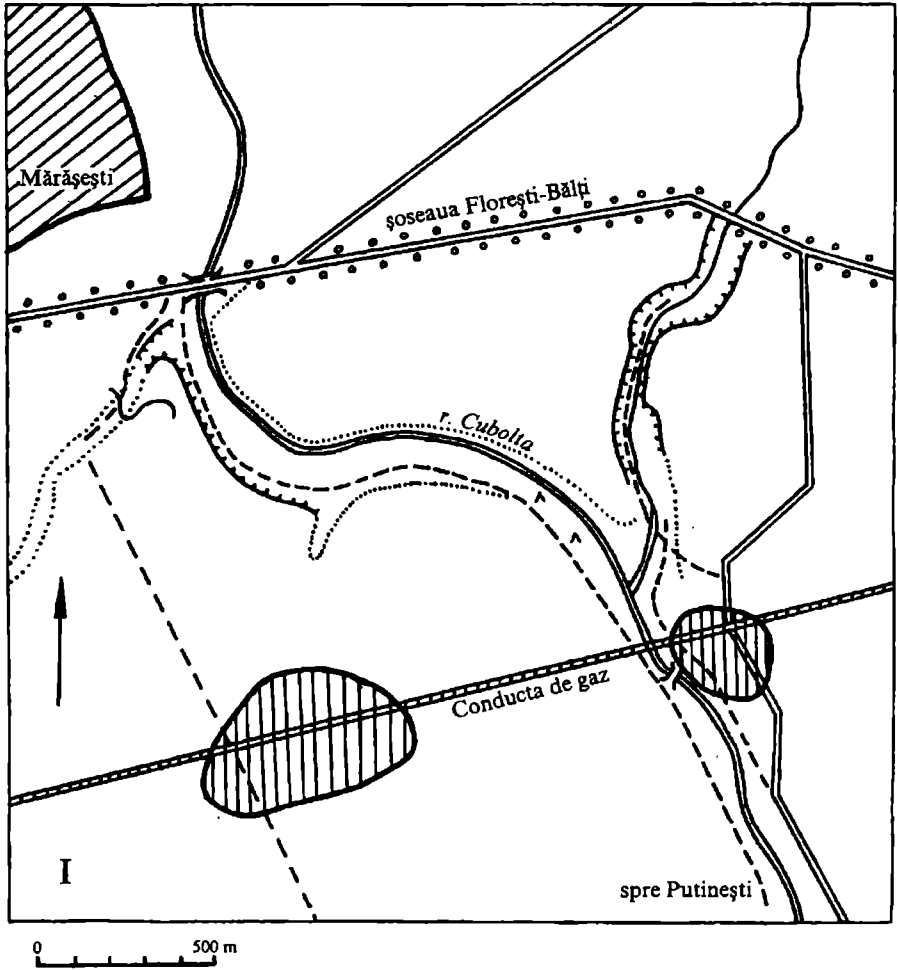
Schiță topografică a așezărilor Cernița II (I) și Cișmea I (II)



## PLANȘA 2

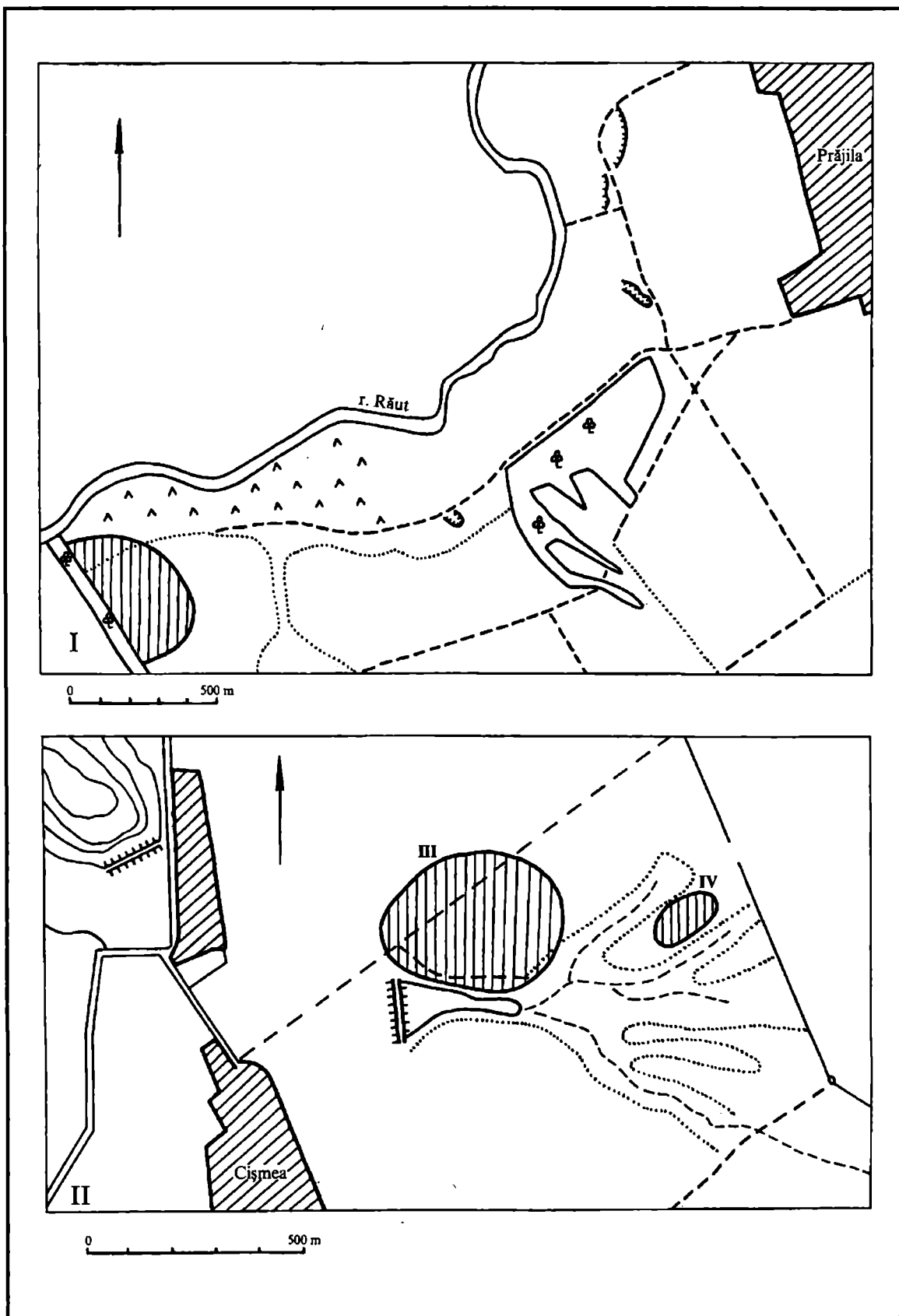
Schiță topografică a așezărilor din preajma satului Cogâlniceni





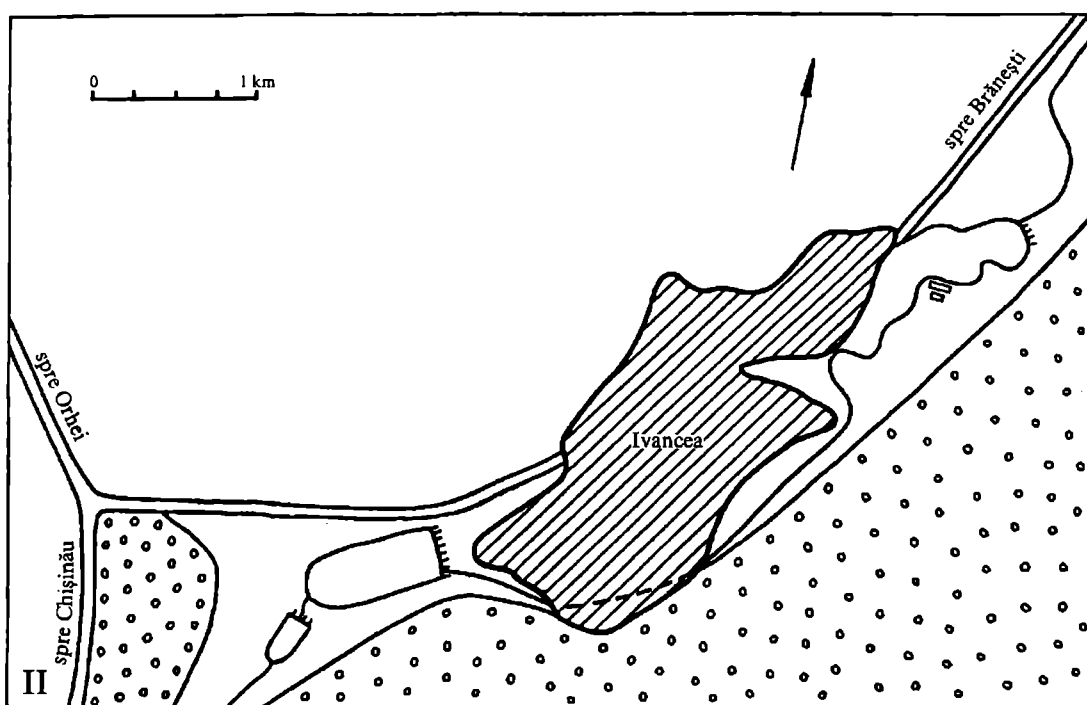
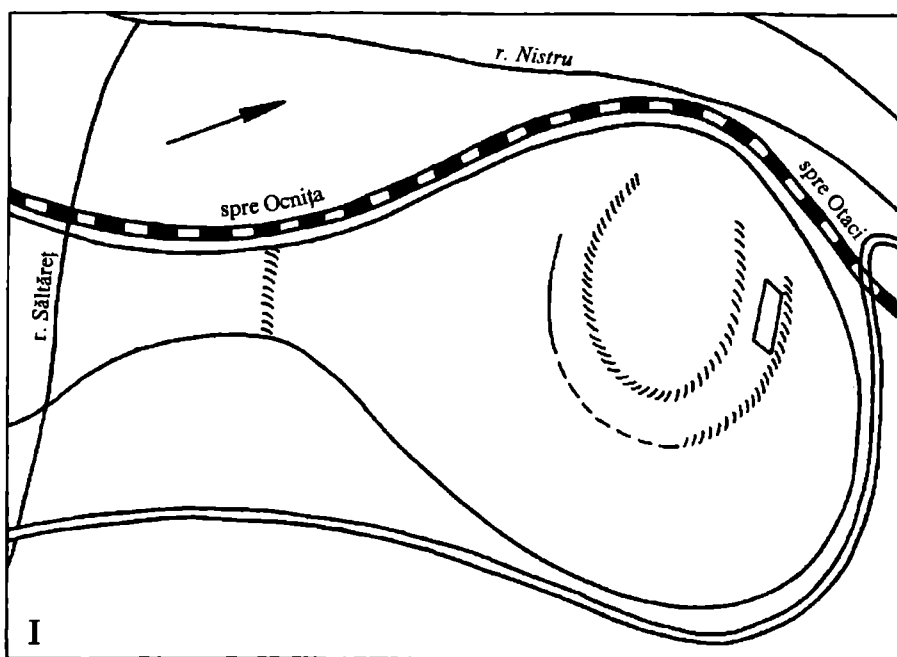
### PLANȘA 3

Schiță topografică a așezărilor din preajma satelor Putinești (I) și Coșernița (II)



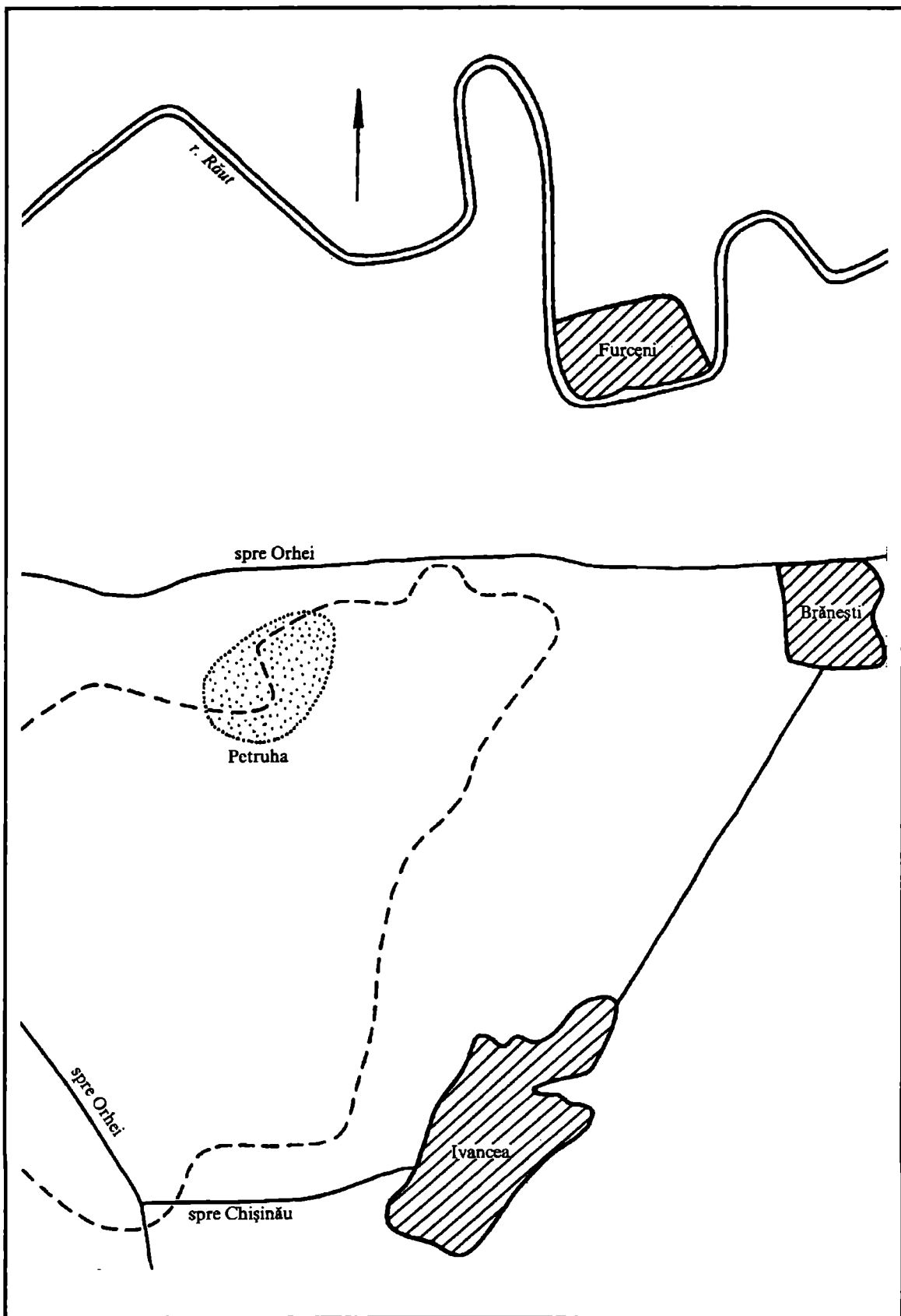
#### PLANȘA 4

Schiță topografică a așezărilor de lângă satele Prăjilia (I) și Hârtop (II)

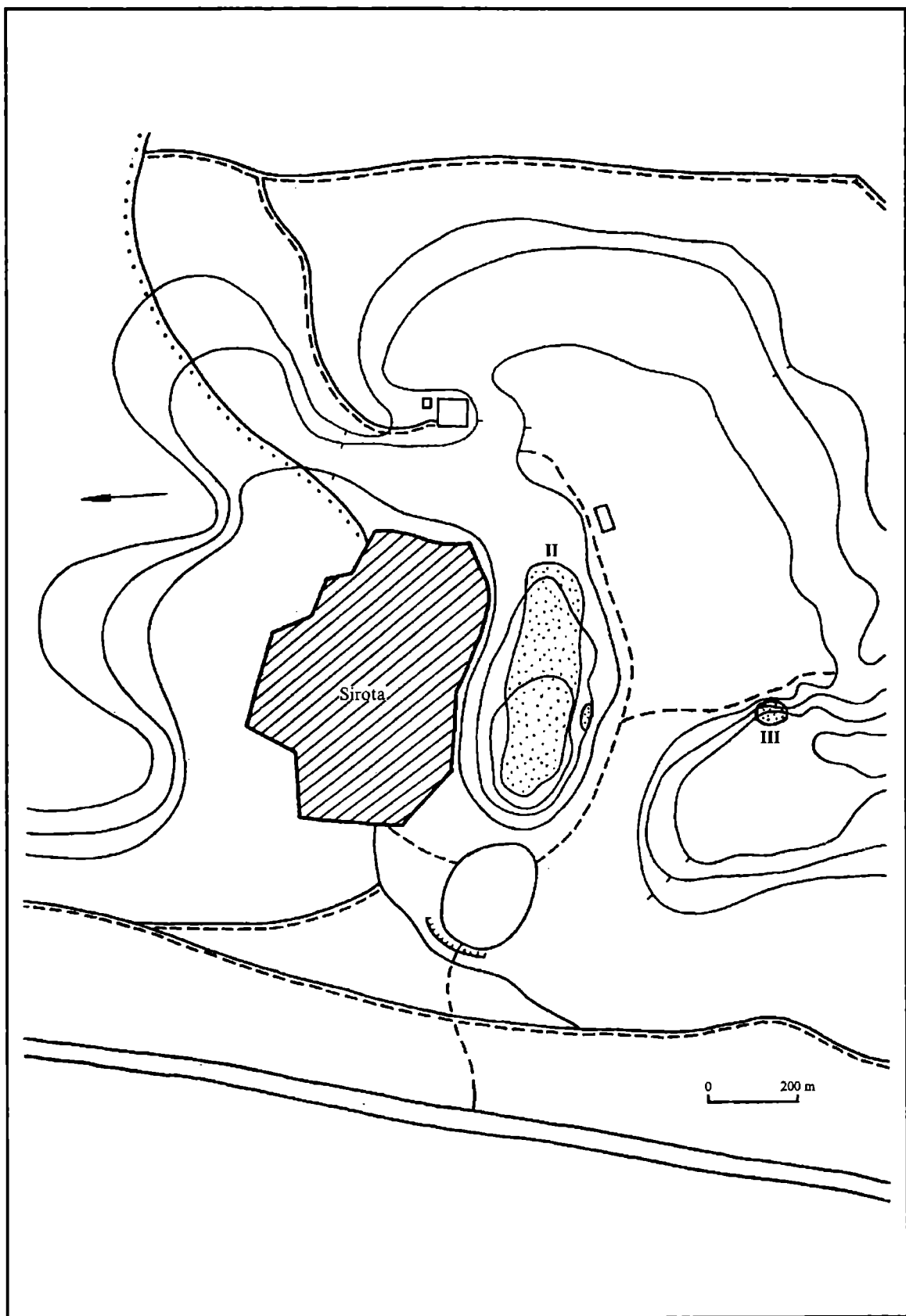


## PLANȘA 5

Schiță topografică a așezărilor din preajma satelor Mereșovca (I) și Ivancea (II)

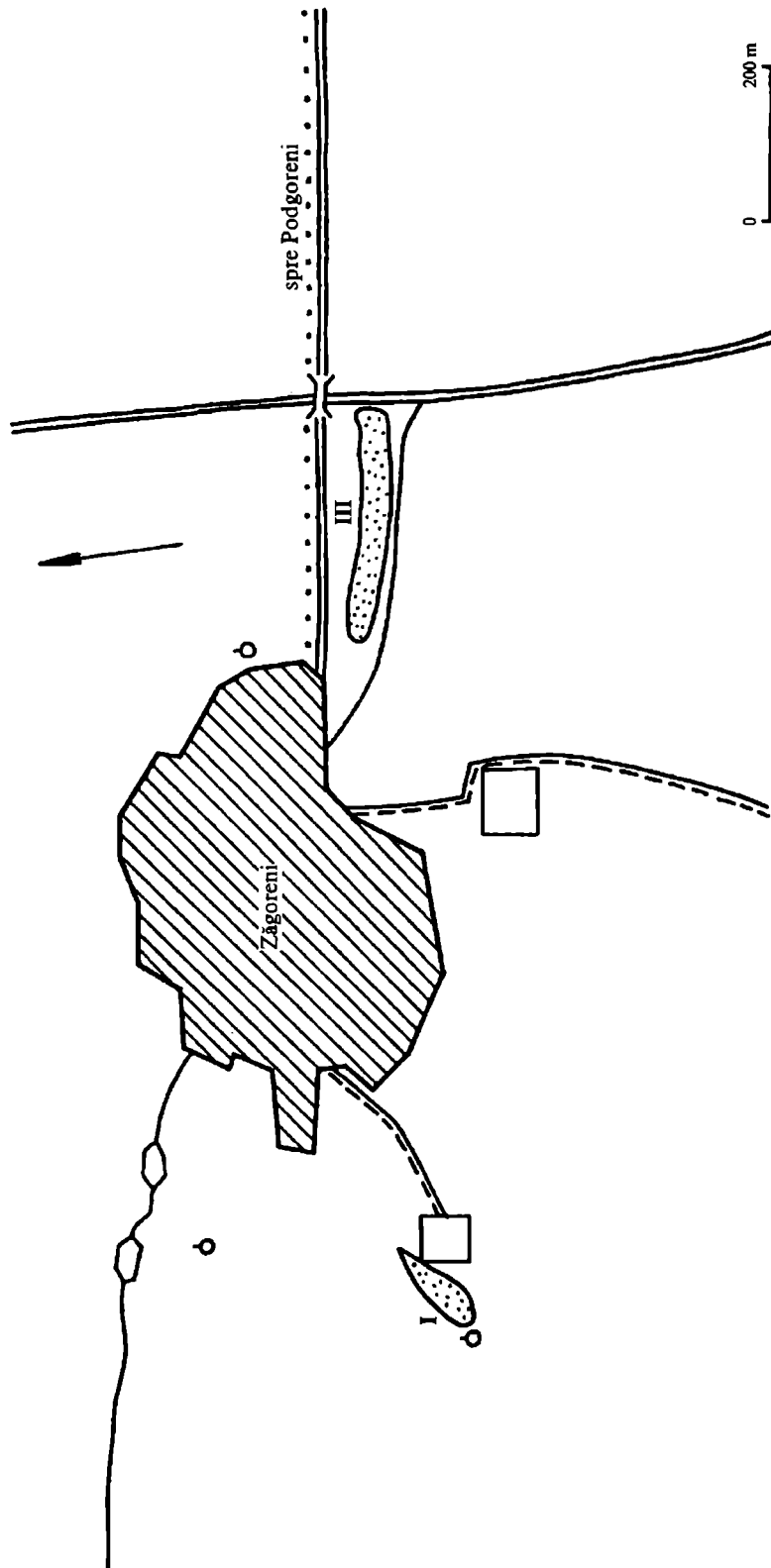


**PLANȘA 6**  
Schiță topografică a așezării Petruha



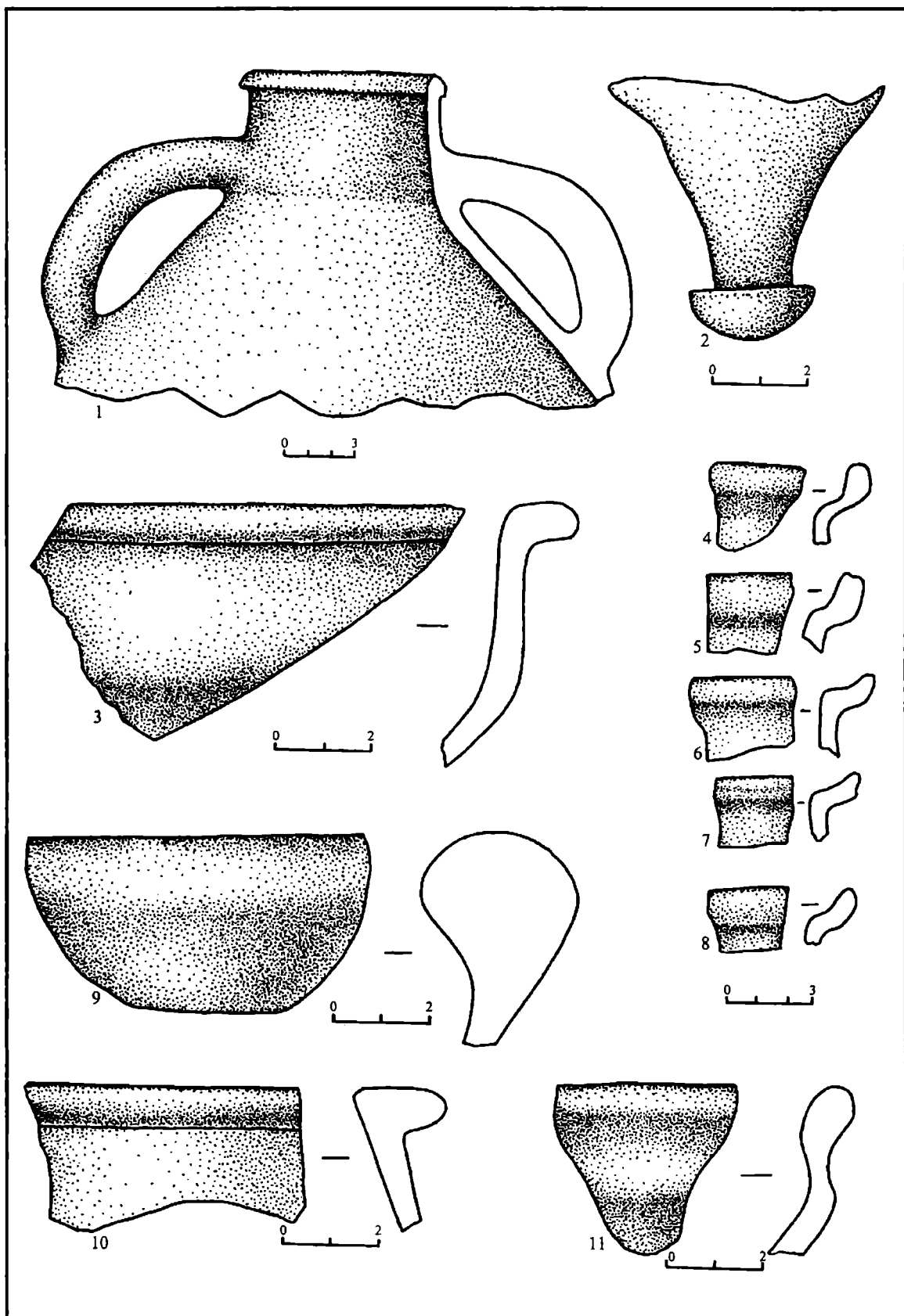
### PLANȘA 7

Schiță topografică a așezărilor din preajma satului Sirota



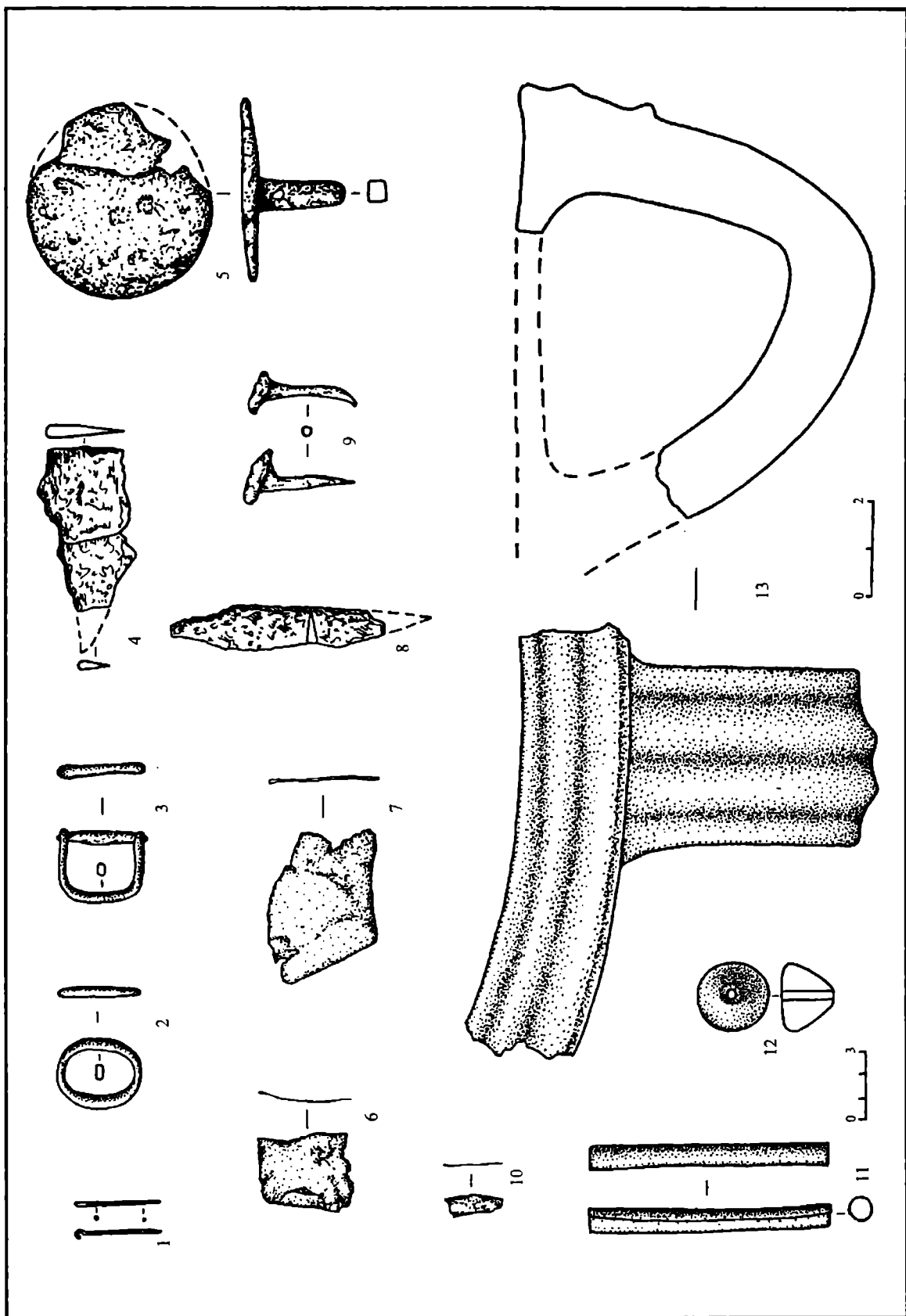
### PLANȘA 8

Schiță topografică a așezărilor din preajma satului Zăgoreni



### PLANȘA 9

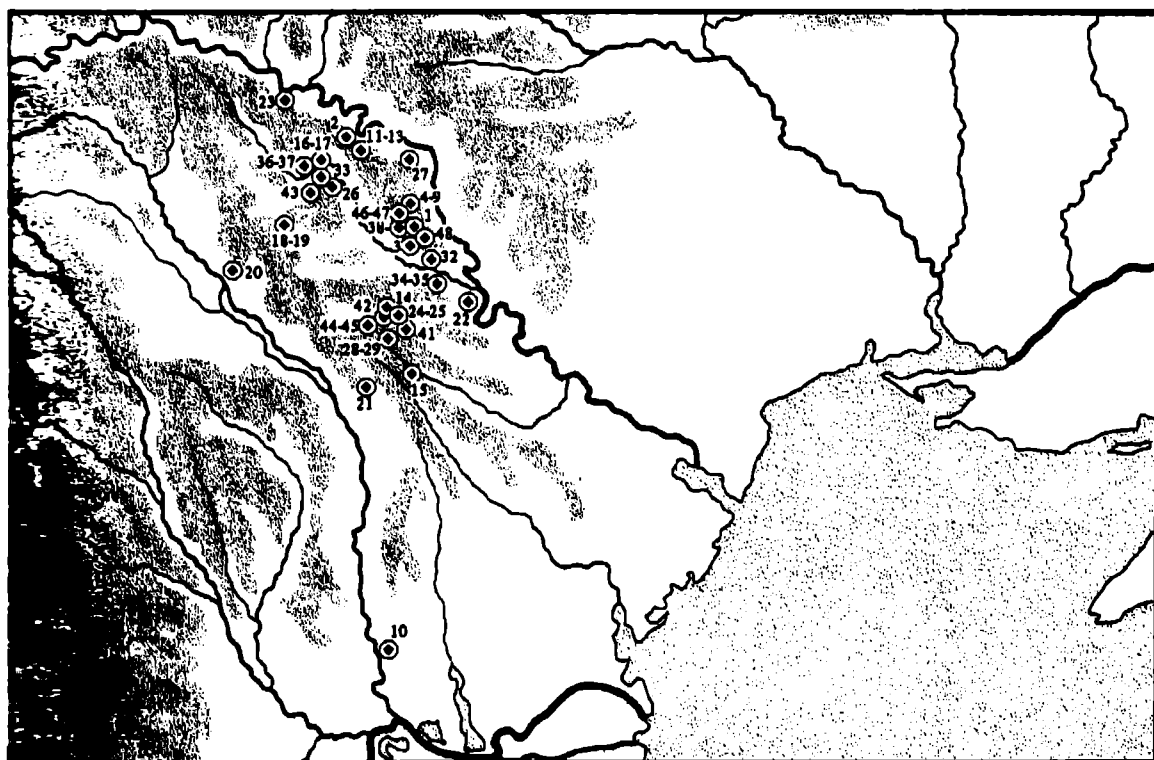
Fragmente ceramice din așezările: Cernița II (1, 3, 10); Colibaș (2, 9, 11); Zăgereni III (4-8)



### PLANȘA 10

Obiecte de inventar din așezarea Hansca-Limbari-Căprăria (1-12);  
fragment de vas cenușiu din așezarea Cernița II (13)





**PLANȘA 11**